

۱ به نظر شما، چرا در تاریخ نام آقامحمدخان قاجار به نکویی برده نمی‌شود؟

۲ به نظر شما، شاه در نظام حکومتی ایران پیش از انقلاب مشروطه چه اختیارات و جایگاهی داشت؟

۳ در مورد بریگاد قزاق و تشکیل آن توضیح دهید.

۴ علل شروع مرحله دوم جنگ ایران و روس در زمان فتحعلی شاه چه بود؟

۵ به نظر شما چرا نیروی بریگاد قزاق در دوره‌ی قاجار کارایی چندانی نداشت؟

۶ بین فرانسه (ناپلئون) و ایران در دوره فتحعلی‌شاه چه قراردادی بسته شد؟

۷ از جمله علل شروع دور دوم جنگ‌های ایران و روسیه چه بود؟

۸ وزیر محمدشاه قاجار، چه کسی بود؟ چه اقداماتی در دوران وزارت خود انجام داد و چه کسی جانشین او شد؟

۹ عباس میرزا قاجار برای تجهیز ارتش ایران به سلاح‌های مدرن چه اقداماتی انجام داد؟

۱۰ پس از مرگ محمدشاه، چه کسی بر تخت سلطنت نشست؟ وزیر او چه کسی بود؟

۱۱ هدف دولت انگلیس از جدا کردن سرزمین‌های شرقی ایران در اواخر عهد فتحعلی‌شاه قاجار چه بود؟

۱۲ چرا اصلاحات عهد ناصرالدین‌شاه به تغییر سیاسی در ایران منجر نشد؟

۱۳ حکومت قاجار برای کاستن از نفوذ روسیه و انگلستان، تلاش می‌کرد با کدام کشورها ارتباط برقرار کند؟ نتیجه چه بود؟

۱۴ در دور دوم جنگ‌های روس و حکومت قاجار، کدام کشور شکست خورد؟ کدام معاهده بسته شد؟

۱۵ چرا در تاریخ از آقامحمدخان قاجار، به نکویی نام برده نمی‌شود؟

۱۶ در دوران قاجار، حکومت ایالات و ولایات برعهده چه کسانی بود و چگونه اداره می‌شد؟

۱۷ واحد نظامی که ناصرالدین‌شاه، امتیاز تأسیس آن را به روسیه واگذار کرد، چه نام داشت و بیشتر تحت چه عنوانی عمل می‌کرد؟

۱۸ محاکم عُرف در دوره قاجار به چه تخلفاتی رسیدگی می‌کرد؟

۱۹ بعد از بستن عهدنامه «فین‌کنشتاین» بین دولت قاجار و فرانسه، ناپلئون چگونه به تعهدات خود عمل کرد؟

۲۰ در داخل و خارج ایران چه کسانی مخالف قرارداد «رویتر» بودند و سرانجام آن چه شد؟

- ۱ به سبب بی‌رحمی و کینه‌توزی‌اش در برخورد با مخالفان و رقیبان، که تا حدودی ریشه در ستم‌هایی داشت که در زمان کودکی و نوجوانی بر او رفته بود، در تاریخ نام او به نکویی برده نمی‌شود.
- ۲ شاه در رأس هرم قدرت قرار داشت و از اختیارات نامحدودی برخوردار بود - عزل و نصب مقام‌های حکومتی و اعلام جنگ و صلح از اختیارات اساسی شاه بود - شاه هر سه قوهٔ قانون‌گذاری، اجرایی و قضاوت را در انحصار خود داشت - شاه خود را مالک جان و مال ایرانیان می‌دانست و انتظار داشت که همگان، از صدراعظم تا مردم عادی فرمانش را بی‌چون و چرا اطاعت کنند. (ذکر ۲ مورد کافی است).
- ۳ ناصرالدین شاه امتیاز تأسیس یک واحد نظامی حرفه‌ای با عنوان بریگاد قزاق را به روسیه واگذار کرد که تا اواخر حکومت قاجار تحت فرماندهی افسران روسی فعالیت می‌کرد و به عنوان نگهبان شخص شاه و خاندان سلطنت و دفع‌کنندهٔ شورش‌ها و اعتراض‌های داخلی عمل می‌کرد و در حفظ مرزها و مقابله با هجوم خارجی کارایی چندانی نداشت.
- ۴ مشخص نبودن خطوط مرزی در عهدنامه‌ی گلستان و ادعاهای ارضی جدید روس‌ها و دیگری فریاد کمک‌خواهی مردم مسلمان شهرها و روستاهایی بود که به واسطه‌ی معاهده‌ی گلستان تحت سلطه و ستم روس‌ها قرار گرفته بودند. کلیدواژه: (مشخص نبودن مرز، ادعای ارضی، کمک‌خواهی، ستم روس‌ها)
- ۵ این ارتش بیش‌تر به عنوان نیروی نگهبان شخص شاه و خاندان سلطنت و یا دفع‌کننده شورش‌ها و اعتراض‌های داخلی عمل می‌کرد و در حفظ مرزها و مقابله با هجوم خارجی کارایی چندانی نداشت. (درس ۳ ص ۴۰)
- ۶ فین‌کنشتاین
- ۷ یکی مشخص نبودن خطوط مرزی در عهدنامهٔ گلستان و ادعاهای ارضی جدید روس‌ها و دیگری فریاد کمک‌خواهی مردم مسلمان شهرها و روستاهایی بود که به واسطهٔ معاهدهٔ گلستان تحت سلطه و ستم روس‌ها قرار گرفته بودند. یا صدور فتوای جهاد برخی از علما، عدهٔ زیادی از ایرانیان آماده جهاد شدند و حکومت قاجار را به اقدام نظامی برای آزادی سرزمین‌های ایران ترغیب کردند.
- ۸ میرزا ابوالقاسم‌خان قائم مقام فراهانی، که با تدابیر خود و سرکوب مخالفان و مدعیان سلطنت، محمدمیرزا را به تخت پادشاهی نشاند. اگر چه تدابیر قائم مقام موجب سروسامان یافتن امور کشور شد، اما ایستادگی او مقابل انگلیس و تلاش برای کاستن دخالت محمدشاه و درباریان در امور کشور، موجب دسیسه مخالفان و بدبینی شاه شد و قائم مقام از مقام وزارت خلع و کشته شد و حاج میرزا آقاسی به جای او نشست.
- ۹ عباس میرزا فرمانده جنگ‌های ایران و روس، درصدد برآمد با استفاده از دانش و تجارب کارشناسان نظامی فرانسه و انگلیس، ارتش ایران را تجدید سازمان و مجهز به سلاح‌های مدرن کند، اما تلاش‌های او به دلیل پیمان‌شکنی دولت فرانسه، بدعهدی دولت انگلیس و موانع و مشکلات داخلی بی‌نتیجه ماند.
- ۱۰ ولیعهد او ناصرالدین میرزا - میرزا تقی‌خان فراهانی ملقب به امیرکبیر
- ۱۱ از اواخر عهد فتح‌علی‌شاه، دولت انگلیس درصدد برآمد که با جدا کردن سرزمین‌های شرقی ایران، منطقه‌ای حائل و تحت نفوذ خود در مرزهای هندوستان به وجود آورد.

۱۲ ناصرالدین شاه اگرچه ضرورت نوگرایی و جبران عقب ماندگی کشور را درک کرده بود، از نتایج سیاسی آن که کاهش قدرت و اختیارات نامحدود شاه بود، به شدت وحشت داشت. او مدرسه دارالفنون را نماد ترقی قلمداد می کرد و علاقه فراوانی به انتشار کتاب و روزنامه داشت اما در عین حال، از نشر اندیشه سیاسی جدید و افکار مشروطه خواهی و جمهوری خواهی در ایران بیمناک بود. از این رو اصلاحات عهد او به تغییر اساسی منجر نشد.

۱۳ تلاش می کرد با کشورهای مانند بلژیک، آمریکا، ایتالیا و اتریش ارتباط برقرار کند، اما به سبب سنگ اندازی روس ها و انگلیسی ها و بی رغبتی این کشورها در این باره موفقیت چندانی به دست نیاورد.

۱۴ در ابتدای جنگ نیروهای ایرانی به فرماندهی عباس میرزا به سرعت بسیاری از مناطق اشغالی را آزاد کردند، اما روسیه با تمام قوا و تجهیزات نظامی خود وارد عرصه کارزار شد و در شرایطی که انگلستان برخلاف تعهداتش از کمک مالی و نظامی به ایران خودداری می کرد، سپاه ایران را شکست داد و حکومت قاجار را وادار به پذیرش «معاهده ترکمنچای» کرد.

۱۵ آقامحمدخان برای ایجاد یکپارچگی سیاسی و بازگرداندن حاکمیت دولت مرکزی به سرتاسر قلمرو ایران بسیار کوشید، ولی به سبب بی رحمی و کینه توزی اش در برخورد با مخالفان و رقیبان در تاریخ نام او به نکویی برده نمی شود.

۱۶ والیان و حاکمان ایالات و ولایات شهرها و روستاها از میان خاندان های زمین دار، اعیان یا بزرگان محلی، سران ایلات و عشایر و شاهزادگان قاجاری برگزیده می شدند. اینها تا حدودی خودمختار بودند و بخش اعظم درآمد منطقه تحت فرمان خویش را برای خود برمی داشتند. والیان با زیردستان خود رفتاری مستبدانه داشتند.

۱۷ نیروی بریگاد قزاق، تشکیلات منسجم و منظمی بود که تا اواخر حکومت قاجار، تحت فرماندهی افسران روسی فعالیت می کرد. نفرات آن کمتر از ۱۰ هزار نفر بود و بیشتر به عنوان نیروی نگهبان شخصی شاه و خاندان سلطنت و دفع کننده شورش های داخلی عمل می کرد و در حفظ مرزها و مقابله با هجوم خارجی کارایی چندانی نداشت.

۱۸ به تخلفات و جرائم سیاسی و امنیتی مانند شورش، سرقت، نزاع و عدم پرداخت مالیات رسیدگی می کردند. این محاکم را قضات و مأمورانی اداره می کردند که از مقام های حکومتی فرمان می بردند و حقوق می گرفتند.

۱۹ هیئتی نظامی از فرانسه برای تعلیم و تجهیز سپاه ایران به ایران آمد و در مدت کوتاهی اقدامات مفیدی در این زمینه انجام شد. اتحاد سیاسی و نظامی ایران و فرانسه زیاد دوام نیاورد، زیرا ناپلئون اندکی بعد تمام تعهدات خود را در برابر ایران زیر پا گذاشت و با روسیه صلح کرد، هیئت فرانسوی را از ایران فراخواند و حکومت قاجار را در مقابل روس ها تنها گذاشت.

۲۰ روس ها از منافع سرشار این قرارداد برای رقیبشان انگلستان ناراضی بودند و اعتراض کردند و خواستار لغو آن شدند. در داخل کشور نیز مخالفت های شدیدی با این امتیاز صورت گرفت و مجتهد بزرگ تهران، حاج ملاعلی کنی به شدت با آن مخالفت کرد و ناصرالدین شاه مجبور به لغو این قرارداد شد و رویتر هم در نهایت موفق شد امتیاز بانک شاهنشاهی را به مدت شصت سال به دست آورد.

